

Eesti lõimumisvaldkonda käsitlevate uuringute ülevaade 1998-2012

TAUSTAINFO

Taustainfo: Eesti lõimumisvaldkonda käsitlevate uuringute ülevaade 1998-2012

Balti Uuringute Instituut

2013

SISUKORD

I OSA: EESTI LÕIMUMISVALDKONDA KÄSITLEVATE UURINGUTE ÜLEVAADE 1998-2012	4
II OSA: STATISTIKA JA ANDMEKOGUD	14
III OSA: LÕIMUMIST KÄSITLEVAD UURIMUSED 1998-2012.....	15
IV OSA: UURITUD TEEMAD JA ETTEPANEKUD EDASISEKS UURIMISEKS.....	19



BALTI UURINGUTE INSTITUUT
Lai 30, Tartu 51005, Eesti
www.ibs.ee

Koostanud: Balti Uuringute Instituut

Autoriõigus: Balti Uuringute Instituut ja Kultuuriministeerium

Teemalehe rahastaja: Kultuuriministeerium



KULTUURIMINISTEERIUM



I OSA: EESTI LÕIMUMISVALDKONDA KÄSITLEVATE UURINGUTE ÜLEVAADE 1998-2012

Käesolev teemaleht esitab ülevaate lõimumisega seotud uuringutest ja statistikast. Teemalehe eesmärgiks ei ole kindlasti pakkuda ammendavat loetelu, sest lõimumisprotsessidest, probleemidest, konfliktidest ja väljakutsetest on kirjutatud ja uuritud palju nii Eestis kui ka väljaspool viimase 20 aasta jooksul.

Ülevaade lõimumisega seotud uuringutest on jagatud neljaks osaks. Esimeses osas antakse ülevaade Eestis läbiviidud lõimumisega seotud või sellealast infot sisaldavatest (peamiselt küsitlus)**uuringutest**. Välja on toodud nii rahvusvahelised uuringud, kuhu on kaasatud ka Eesti kui ka vaid Eestis läbi viidud korduvad ja ühekordsed uuringud. Teine osa hõlmab ülevaadet **registritest ja andmebaasidest**, kus leiduv info võib lõimumise uurimise ja monitoorimise jaoks kasulik olla. Kolmandas osas on esitatud **publikatsioonide nimekiri**, mis sisaldab nii akadeemilisi empiirilisi allikaid, sh magistri- ja doktoritöid, kui ka teemakohaseid uurimisraporteid. Teemalehe lõpetab kokkuvõtte peamistest lõimumise valdkonna uurimissuundadest ja meetoditest aastatel 1998-2012 ning ettepanekud teemadeks, mida võiks edaspidi uurida.

Tabel 1: Lõimumisalased küsitlused ja uuringud 1998-2012

Nr	Uuringu nimi	Aastad	Kas on võrreldav? Millega/kellega?	Lühikirjeldus / uuritavad teemad /märksõnad	Valim	Teostaja Eestis
Rahvusvahelised uuringud						
1.1	Euroopa väärtuste uuring (EVS)	1990 1999 2008	Uuringus osaleb kuni 50 Euroopa ja selle lähistel asuvat riiki, ühildatavuse tõttu Maailma väärtuste uuringuga (<i>World Value Survey</i>) pakub võimaluse võrrelda tulemusi riikidega kogu maailmas (100+) riiki	Uuritakse töö, perekonna, religiooni, keskkonna, poliitika, ühiskondliku elu, sotsiaalse õigluse, sotsiaalsete gruppide, (poliitilise) enesemääratlusega seotud hoiakuid, väärtuseid ja osalust. <i>sallivus, kaasatus, identiteet</i>	1000 vastajat või rohkem (1008, 1005, 1518)	Andrus Saar 1990, Saar Poll 1999, 2008
1.2	Euroopa sotsiaaluuring (ESS)	2004 2006 2008-09 2010-11	Uuringus osaleb ligikaudu 30 Euroopa riiki	Uuritakse töö, perekonna, eluga rahulolu, väärtuste, poliitikas osalemise, meedia tarbimise jm kohta. http://www.ssi.ut.ee/et/euroopa-sotsiaaluuring <i>sallivus, kaasatus, identiteet, tööturg, meedia</i>	2010.aastal 1793 vastajat vanuses 18 ja vanemad	Mare Ainsaar, 2012-2013 aasta andmete kogumist aitavad läbi viia Saar Poll ja Norstat.
1.3	Euroopa valimisuuring (EES)	2004 2009	Alates 1979. aastast toimuv uuring ning alates 2004. aastast 24 Euroopa Liidu riiki hõlmav Europarlamendi valimistaegne uurimus	Euroopa valimiste järgne küsitlus, milles uuritakse poliitilisi eelistusi, meedia tarbimist ja väärtuseid. http://www.ees-homepage.net/ <i>kaasatus, meedia</i>	2004. aastal 1606 2009.aastal 1007 valimisõiguslikku vastajat	2004 Turu-uuringute AS, 2009 Saar Poll
1.4	Eurobarometer (EB)	2004-	Alates 1973. aastast toimuv uuring, mis hõlmab kõiki Euroopa Liidu riike	Uuritakse Euroopa kodakondsuse, sotsiaalsete olude, tervise, kultuuri, keskkonna jne kohta.	Ligikaudu 1000 vastajat vanuses 15 ja vanemad	Saar Poll

			http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm <i>tööturg, kaasatus, identiteet, sallivus</i>		
Eesti korduvad uuringud					
1.5	Integratsiooni monitooring	2000, 2002, 2005, 2008, 2010, 2011	Uuritakse nii rahvussuhteid ja identiteeti kui ka kõiki teisi olulisemaid valdkondi ning ka uusimmigrantide kohanemise probleeme <i>identiteet, tööturg, haridus, noored, kaasatus, kodakondsus, keeleõpe, meedia</i>	2011. aastal küsitleti 1409 inimest vanuses 15-74	2000-2010 TLÜ RASI, 2011 Praxis
1.6	Mina. Maailm. Meedia	2002, 2005, 2008, 2011	Küsitlusuuring, kus uuritakse alates huvidest ja väärtustest kuni meediakasutuse, kultuuritarbimise ja osaluseni. <i>meedia, noored, kaasatus, identiteet</i>	2002. aastal küsitleti 1470 inimest vanuses 15-74	TÜ Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut
1.7	Tööjõu-uuring	1995-, 2000- kvartaalne	Uuritakse Eesti elanike tööhõivet, töötust, tööolusid ja Eesti tööturu muutuseid. <i>tööturg</i>	Aastas küsitletakse kokku ligikaudu 10 000 inimest vanuses 15-74	Statistikaamet
1.8	Sotsiaaluuring	2004-	Paneeluuring, millega uuritakse Eesti elanike sissetuleku, elamistingimuste ning ebavõrdsuse, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse kohta. Nt 2004. aastal oli neli lisamoodulit: sotsiaalsed kontaktid, perehoiakud ja poliitilised vaated, kuritegevus, vägivald ja turvatunne ning rahvuslik integratsioon.	Läbilõikeliselt uuritakse 6 000+ inimest vanuses 15-74	Statistikaamet

				<i>regionaalsed erinevused, kaasatus</i>		
1.9	Leibkonna eelarve uuring	1996-2007, 2010, 2012		Uuritakse Eesti leibkondade kulutusi ja eelarvet.	2010. aastal küsitleti 7803 inimest vanuses 15 ja vanemad	Statistikaamet
1.10	Eesti valimisuuringud	2003, 2005, 2007, 2009, 2011		Kohalike ja üldiste valimistega seotud uuringud alates 2003. aastast erakondliku eelistuse, poliitilise osaluse ja väärtuste kohta. http://www.enes.ee/ <i>kaasatus, identiteet, meedia</i>	Ligikaudu 1000 valimisõiguslikku vastajat	TÜ Riigiteaduste Instituut
1.11	Trükimeedia uuring	2000-2008		Uuritakse trükimeedia tarbimise, internetikasutuse ja huvid kohta. <i>meedia</i>	Iga aasta küsitletakse üle 3000 inimese.	Saar Poll
Ühekordsed uuringud						
1.12	Avalik arvamus ja riigikaitse	2010		Kaitseministeeriumi tellimisel uuriti elanike kaitsetahet, suhtumist riigiasutustesse ja kaitsealast teadlikkust. http://www.kaitseministeerium.ee/files/kmin/nodes/9080_2010_01_Kaitseministeerium.pdf	1000 vastajat vanuses 15-74	Turu-uuringute AS
1.13	Eesti elanike teadlikkus ja hoiakud pagulasküsimustes	2010	Pagulasteemat on uuritud ka 2006. ja 2007. aastal, mil pagulasteemalise uuringu viis Jaan Tõnissoni Instituudi tellimisel läbi uuringufirma Faktum & Ariko OÜ ning millega esineb teatud	Tellijaks oli Siseministeerium. ja koosnes kvantitatiivsest ja kvalitatiivsest osast. Elanikelt küsiti suhtumist pagulastesse, nende integreerimisse ja teadlikkust pagulasteemast üldse. https://www.siseministeerium.ee/public/	Kvantitatiivse ankeetküsitluse käigus küsitleti 1010 inimest, 3 fookusgrupi käigus vesteldi 24 inimesega	Saar Poll

			küsimuste kattumine.	EPF/Pagulasuuring_ARUANNE.pdf <i>kaasatus, riigiidentiteet</i>		
1.14	Venekeelsed kodanikeühendused ja Eesti kodanikuühiskond: paralleelsed maailmad või vaikne integratsioon?	2010		Organisatsioonide liikmeskonnast, eesmärkidest, juhtimisest. http://www.tlu.ee/files/arts/4496/KUAK_fcd6fcc6b88f4c22d3b49fed5dab4d03.pdf <i>kaasatus</i>	3 rühmaintervjuud Tallinnas, Narvas, Jõhvis, osales kokku 17 organisatsiooni esindajat	RASI
1.15	Ajakasutuse uuring	2009-2010		Uuriti ajakasutust (tasuline töö, majapidamistö, vaba aeg jms). <i>kaasatus, tööhõive</i>	7225 vastajat vanuses 18 ja enam	Statistikaamet
1.16	Tööelu-uuring	2009	Võrreldav Tööjõu-uuringu andmetega	Uuriti töökorraldust, töö- ja puhkeaega, suhteid töökohal, töötajate kaasamist ettevõtte/asutuse tegevusse, kollektiivset töösuhet, töötervishoidu ja -ohutust, töötasustamist ning töötajate oskusi. Küsitleti ettevõtjaid ja töötajaid. <i>tööhõive</i>	1163 ettevõtet, 8814 inimest	Statistikaamet
1.17	Turvalisuse uuring	2009	Võrreldav Justiitsministeeriumi poolt tellitud ohvriuuringutega 1993, 1995, 2000 ja 2004–2005.	Uuriti kuritegevuse ohvriks langemist ja paarisuhte vägivalda.	7267 vastajat vanuses 15-74	Statistikaamet
1.18	Kvalitatiivuuring eesti keele laagrite	2009		Integratsiooni Sihtasutuse tellimusel uuriti keelelaagri ja pereõppe tõhusust.	172 vastajat, küsitatud keeleõppijate vanus oli	AFM Consult OÜ

	ja pereõppe tõhususest			http://www.meis.ee/bw_client_files/integratsiooni_sihtasutus/public/img/File/Eesti_keelee_laagrid_pereope_2009.pdf <i>keeleeõpe</i>	10-16 aastat, tugiõpilased olid 14-19-aastased	
1.19	Hinnangud Eesti kodakondsuspoliitikal	2009		Siseministeeriumi tellimisel valminud uurimus, mille sihtgruppideks olid määratlemata kodakondsusega isikud ja Eesti kodakondsust omavad inimesed, kes sooritasid kodakondsuse saamiseks kodakondsuse ja põhiseaduse tundmise ning eesti keele eksami. https://www.siseministeerium.ee/public/Aruanne.pdf <i>kodakondsus, identiteet</i>	396 vastajat. Lisaks viidi läbi neli fookusgrupi-intervjuud, kaks kummagi sihtrühma esindajatega, kokku vesteldi 32 osalejaga	Turu-uuringute AS
1.20	Immigrantrahvastiku uuring	2008		Uuriti esimese ja teise põlve immigrantide osalemist tööturul, seda nii hetkeseisuga kui ka tagasivaateliselt Eestis ja eelmises elukohariigis. <i>tööhõive</i>	Andmed 6955 inimese kohta 2008. aasta 1. jaanuari seisuga; 15–74-aastaseid Eesti alalisi elanikke, kelle mõlemad vanemad on sündinud välisriigis.	Statistikaamet
1.21	Isiku tunnuste või sotsiaalse positsiooni tõttu aset leidev ebavõrdne kohtlemine:	2007		Sotsiaalministeeriumi tellimisel uuriti diskrimineerimise kogemuse kohta ja valmisoleku kohta sellistel puhkudel tegutseda. http://www.tlu.ee/files/arts/4496/Ebavofd63cb9cf55beb7749b7c3ed82e23f79.pdf	1208 vastajat vanuses 18 ja vanem	RASI

	elanike hoiakud, kogemused ja teadlikkus			<i>kaasatus, sallivus</i>		
1.22	Rahvussuhted ja integratsioonipoliitika väljakutsed pärast Pronkssõduri kriisi	2007		Rahvastikuminiistri büroo tellimuse tehtud uuring, milles keskenduti kahe rahvusgrupi identiteedi, meedia ja vastastiku usalduse ning kriisi mõjude uurimisele. http://ec.europa.eu/ewsi/UDRW/images/items/docl_7500_802230740.pdf <i>kaasatus, meedia, identiteet, sallivus</i>	1487 vastajat vanuses 15-74	Saar Poll
1.23	Rassi- ja võõravimm Eestis	2007		Uuriti eestimaalaste suhtumist Eestis elavatesse teise kultuuri, religiooniga või teise rassi kuuluvatesse inimestesse ja hinnata vihkamiskuritegude riske. Eesmärgi täitmiseks uuriti elanikkonna hulgas levinud arvamusi ning trükimeediat kui elanikkonna arvamusi olulisel kombel kujundavat keskkonda, samuti teema interaktiivset käsitlemist internetis. Uringuaruanne sisaldab tervikülevaadet kolmest 2007. aastal tehtud uuringust – võrgukommentaaride, trükimeedia ja elanikkonna uuring – mis käsitlesid rassivimma ja rahvusprobleeme Eestis eri vaatenurkadest.	508 inimest elanikkonna küsitluses	Tellijä Justiitsministeerium, Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool

				<i>sallivus, meedia</i>		
1.24	Mitte-eestlaste perspektiivid	2006		<p>Uuriti mitte-eestlaste rahulolu ja suhtumist kõige laiemas mõttes, nt keeleoskust, identiteeti, kontakte eestlastega, rahulolu elu ja tööga, suhtumist Eestisse ja potentsiaalsel väljarännel.</p> <p>http://www.meis.ee/bw_client_files/integratsiooni_sihtasutus/public/img/File/Mitteeestlaste_migratsiooni_aruanne_2006.pdf</p> <p><i>identiteet, kodakondsus, kaasatus, sallivus, keeleõpe</i></p>	980 mitte-eestlast vanuses 18-74	Saar Poll
1.25	Tööelu baromeeter	2005		<p>Sotsiaalministeeriumi tellimusel uuriti töötingimuste, töösuhete, töökoormuse, selle eest saadava tasu ja koolituste kohta.</p> <p>http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Toovaldkond/STAT_tooelu_baromeeter_2005.pdf</p> <p><i>tööhõive, haridus</i></p>	1002 tööealist inimest vanuses 16-64	Saar Poll
1.26	Määratlemata kodakondsusega isikute suhtumisest eesti kodakondsuse saamise:	2005		<p>Uuriti määratlemata kodakondsusega isikute suhtumist eesmärgiga selgitada nende olukorra põhjuseid. uuriti nii eelistusi kodakondsuse osas, teadmisi kodakondsuse taotlemise korrast, keeleoskust, peamisi takistusi ja</p>	1000 määratlemata kodakondsusega 15-aastast ja vanemat isikut	Saar Poll

	teadmised ja soovid			potentsiaalseid eksami tegemist lihtsustavaid ja motiveerivaid võtteid. http://www.meis.ee/bw_client_files/integratsiooni_sihtasutus/public/img/File/raamatukogu_uuringud/aruanne%20ver%2022_11_05.pdf <i>kodakondsus, keeleõpe</i>		
1.27	Keelekümblusprogrammi jätkusuutlikkus	2005	Võrreldav Keelekümblusprogrammi kulgu aastatel 2000-2004 uurinud Tartu Ülikooli Haridusteaduskonna uurimisrühma tulemustega	Uuriti keelekümbluskoolede, edutegureid. Meetoditest kasutati küsitlust (kirjalik ja suuline süvaintervjuu), vaatlust klassis, koolidokumentide sisu analüüsi http://kke.innove.ee/images/failid/pdf/teadusuuringud/keelekumblusprogrammi_jatkusuutlikkuse_aruanne.pdf <i>keeleõpe</i>	Valimis nelja varase keelekümblusprogrammi pilootkooli 8 koolijuhti, 40 I – V klassides töötavat õpetajat, ligikaudu 180 pilootkoolide IV ja V klassi lapsevanemat	Peeter Mehisto, Hiie Asser
1.28	Avalik arvamus juulis 2002. Üle-eestiline küsitlus.	2002		Riigikogu kantselei tellimusel valminud uuring, mis uuris rahva ühtsustunnet, riiklikku identiteeti, suhtumist Eesti riiki ja rahva ühishuvisse, regionaal-, maaelu- ja põllumajanduspoliitikat, suhtumist tööturu olukorda ja meetmetesse, töökeskkonda, suhteid töö juures, tööseadusandlust, perepoliitikat, lastetoetuseid, naiste ja meeste valikuid http://www.riigikogu.ee/index.php?rep_id=577301	1000 vastajat vanuses 15-74	ARIKO Marketing

				<i>identiteet, tööhõive, kaasatus, sallivus</i>		
1.29	Riik ja rahvas.	2000		Riigikogu Kantselei tellimusel valminud uuring, milles uuriti rahulolu demokraatia, poliitilise süsteemiga ning riigi poolt pakutavaga ning osalemist ja kaasatust ühiskonnas. http://www.riigikogu.ee/msi_arhiiv/uurimused/riik_2000_nov.html <i>kaasatus</i>	1013 vastajat vanuses 15-74	Saar Poll
1.30	Avalik arvamus novembris.	2000		Riigikogu kantselei tellimusel valminud uuring, mille teemadeks maaelu toetamine, laste toetamine, riigi sümboolika, avaliku teabe kätte saamine. http://www.riigikogu.ee/msi_arhiiv/uurimused/nov_2000.html <i>meedia, kaasatus</i>	1041 vastajat vanuses 15-74	ES Turu-uuringute AS

II OSA: STATISTIKA JA ANDMEKOGUD

2.1. Eesti Statistikaamet

Eesti Statistikaamet kogub regulaarselt andmeid üldiste tööturu, rahvastiku ja sotsiaalsete näitajate kohta ka rahvuse põhiselt (eestlane ja mitte-eestlane), mis on ligipääsetavad andmebaasist. Ka sisaldab andmebaas infot rahvaloenduste (2000 ja 2011) kohta.

2.2. Rahvastikuregister

Rahvastikuregister võimaldab eelkõige saada demograafilisi andmeid Eesti elanikkonna kohta. Lisaks demograafilistele andmetele (vanus, sugu), võimaldab register saada usaldusväärseid andmeid rahvuse, emakeele, geograafilise paiknemise (registreeritud elukoht), rände (sise- ja välis-) ning kodakondsuse kohta. Lõimumispoliitikas kasutatakse registri andmeid peamiselt kodakondsusega seotud protsesside monitoorimiseks.

2.3. Sihtasutus Innove

Sihtasutus kogub statistikat riigieksamite, põhikooli lõpueksamite, eesti keele tasemeeksamite ning põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise eksami kohta. Lisaks on esindatud uuringud, nt Karjääriteenuste süsteemi uuring 2011, kus uuriti karjääriteenuste kättesaadavust elanikkonnas, sh rahvust arvesse võttes.

2.4. Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

EHIS on riiklik register, mis koondab haridussüsteemi puudutavaid andmeid. Registrisse kantakse andmed õppeasutuse, õpilaste, õpetajate/õppejõudude, lõpudokumentide, õpikute ja õppekavade kohta.

2.5. Politsei- ja piirivalveameti (PPA) statistika

PPA statistika sisaldab kodakondsus- ja migratsioonivaldkonna statistikat, varjupaiga, naturalisatsiooni ja elamislubade andmist. Lisaks on kogutud PPA andmebaasi elanikkonna hinnanguid politseile ja piirivalvele hindavad uuringud. Uuringud on elanikkonda esindava valimiga ning uuritud on nii kokkupuudet ametitega kui ka usaldust nende vastu ja ka üldist turvatunnet.

2.6. MIPEX

MIPEX andmebaas sisaldab infot integratsioonipoliitika kohta Euroopa Liidu liikmesriikides ja Norras, Šveitsis, Kanadas ja USAs. Andmebaas katab protsessi kolmanda riikide kodanike jõudmisest riiki kuni uue kodakondsuse saamiseni ning selles hinnatakse võrdsete õiguste tagamist, jälgitakse poliitikate muutumist ajas ja võrdluses teiste riikidega ning tuuakse välja reaalsed integratsioonipoliitika parandamiseks tehtavad sammud. Indeksid moodustuvad riikide kohalike ekspertide hinnangutest.

III OSA: LÕIMUMIST KÄSITLEVAD UURIMUSED 1998-2012

MISA raamatukogu

Keskfond koondab MISA toetusel välja antud ja muid lõimumisega seotud materjale, sh uuringuid ja nende aruandeid. Andmebaasist saab otsida autori nime, pealkirja, ilmumisaasta või märksõnade abil soovitud infot. Raamatukogu sisaldab nii väljaannete lühikirjeldust kui ka paljude materjalide täistekste.

<http://www.meis.ee/raamatukogu>

Eesti Inimarengu Aruanded

Inimarengu aruannet on läbi viidud alates 1995. aastast igal aastal. EIA metoodika põhineb rahvusvahelisel standardil - Inimarengu Aruannetel (*Human Development Reports*), mida alates 1990. aastast annab välja ÜRO Arenguprogramm (*UNDP*). Võttes arvesse paljusid näitajaid, reastatakse igal aastal maailma riigid inimarengu indeksi alusel, mis aitab võrrelda inimeste reaalsel elukvaliteeti erinevates riikides. Mitte igal aastal ei keskendu aruanne eraldi eestlaste ja mitte-eestlaste probleemistikule, kuid suurem osa aruannetest puudutab lõimumisprobleeme suuremal või vähemal määral. Allpool on välja toodud need peatükid, mis iga-aastases aruandes puudutavad lõimumist.

Eesti Inimarengu Aruanne 2011. Inimarengu Balti rajad: muutuste kaks aastakümnet.

http://kogu.ee/public/eia2011/EIA_2011.pdf (keelemaastik ja lõimumine)

Eesti Inimarengu Aruanne 2009. <http://www.kogu.ee/public/eia2009/EIA2009redis.pdf>

(regionaalne areng ja sotsiaalne keskkond)

Eesti Inimarengu Aruanne 2008. ptk 4. Elukvaliteet ja lõimumine.

http://kogu.ee/public/EIA08_est.pdf

Eesti Inimarengu Aruanne 2007. ptk 3. Mitte-eestlased Eesti ühiskonna osana.

http://www.kogu.ee/public/trykised/EIA07_est.pdf

Eesti Inimarengu Aruanne 2006. http://www.kogu.ee/public/trykised/EIA06_est.pdf

Eesti Inimarengu Aruanne 2002. Inimareng ja poliitika kujundamine.

<http://www.tlu.ee/~teap/nhdr/2002/sisukord.html>

Eesti Inimarengu Aruanne 2001. Kas eesti on sotsiaalselt jätkusuutlik?

<http://www.tlu.ee/~teap/nhdr/2001/sisukord.html>

Eesti Inimarengu Aruanne 1999. ptk 2. Ühiskondliku arengu vastuolud.

<http://www.tlu.ee/~teap/nhdr/1999/EIA99est.pdf>

Eesti Inimarengu Aruanne 1998. Miks integratsioon?

<http://www.tlu.ee/~teap/nhdr/1998/EIA98est.pdf>

Muud uurimused

Siin on välja toodud nii akadeemilised teadustööd, publikatsioonid kui ka uurimisraportid erinevate lõimumise valdkondade kohta. Uurimuste nimekiri ei ole lõplik, vaid selle eesmärk on anda laiapõhjaline ülevaade teemadest, mida viimastel aastatel on uuritud ning eelistatud on töid, kus uurija on andmekogumisega pigem otse kokku puutunud.

Eesti keeles

Elanikkonna hoiakud ja eelistused Eesti töö- ja regionaalpoliitika prioriteetide suhtes 2002.

Koostanud Kaili Järv ja Külliki Korts. Tallinn.

http://www.riigikogu.ee/msi_arhiiv/uurimused/KKKJ.html

Immigrandid ja uued kodanikud EL riikides. Riigikogu Kantslei õigus- ja analüüsisiosakond.

Teemaleht nr 1, 2013 <http://www.riigikogu.ee/index.php?id=85206>

Integratsioonimaastik – ükskõiksusest koosmeeleni 2000. Koostanud Agu Laius, Ivi Proos, Iris Pettai. Jaan Tõnissoni Instituut: Tallinn.

Integratsiooni meediamonitooring 1999-2001: Eesti ajakirjandus integratsioonis 2002.

Koostanud ja toimtanud Rgane Kõuts. MEIS: Tallinn.

http://www.meis.ee/raamatukogu?book_id=131

Keelekeskkonna mõju vene õpilaste eesti keele omandamisele ja integratsioonile Eestis.

Doktoritöö 2005. Ülle Rannut. Tallinna Ülikool: Tallinn.

Keelekümblejate õppekavaalased saavutused lasteaia ja I klassi lõpul 2009. Koostanud Airi Kukk, Leida Talts, Maia Muldma. TLÜ Haridusuuringute keskus: Tallinn.

http://kke.innove.ee/images/failid/pdf/teadusuuringud/tlu_uuringu_2_etapi_aruanne.pdf

Keelekümbluse 2007-2008. aasta uurimuse aruanne. 2008. Koostanud Kristiina Sau-Ek, Krista Loogma, Vaike Võõbus. TLÜ Haridusuuringute Keskus: Tallinn.

http://kke.innove.ee/images/failid/pdf/teadusuuringud/aruanne_hkk_nov2008.pdf

Lõimumine läbi kõrghariduse ja teaduse? Miks mitte! : rahvusvähemustest noorte tee Eesti teaduses ja kõrghariduses - ootused ja müüdid 2006. Toimetanud Dmitri Teperik jt. Tartu: Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia.

Mitte-eesti noorte psühholoogiline kohanemine mitmerahvuselises klassis: enesehinnang ja etniline identiteet 1998. Aune Valk. Tartu Ülikool: Tartu.

Mitte-eestlastele suunatud tööturuprojektide tulemused 2008. Maarja Kuldjärv. Sotsiaalministeerium: Tallinn.

Mitte-eestlaste väikelaste lastevanemate kasvatusväärtused ja nõustamisvajadused kasvatusküsimustes : magistritöö 2007. Stella Kallisaar. Tallinna Ülikool: Tallinn.

http://www.meis.ee/bw_client_files/integratsiooni_sihtasutus/public/img/File/raamatukogu_uuringud/RIP_2008-2013_lopparuanne_3_Sallivus_ja_meedia.pdf

Poliitilise osaluse dilemmad Eesti poliitilises kultuuris: kuuluvus ja kodanikuidentiteet 2002. Koostanud Erle Rikmann, Mikko Lagerspetz, Piret Pernik, Tarmo Tuisk. Tallinna Ülikool: Tallinn. http://www.riigikogu.ee/index.php?rep_id=577301

Pronksõduri problemaatika kajastamine Eesti ajakirjanduses 1. mai – 31. juuli 2006. Andres Kõnno. EKA Monitooring: Tallinn. http://www.meis.ee/raamatukogu?book_id=129

Sallivus ning kultuuridevaheline dialoog, lõimumine ja meedia. 2008. RIP 2008-2013 Vajadus ja teostatavusuuringu lõpparuanne III osa. Koostanud Külliki Korts. Tartu.

Sissejuhatus. Uuringute raamistik, integratsiooni olemuse ning sihtrühmade täpsustamine 2008. RIP 2008-2013 Vajadus ja teostatavusuuringu lõpparuanne I osa. Koostanud Marju Lauristin ja Triin Vihalemm. Tartu.

Töötud mitte-eestlased eesti tööturul. Teemaleht. Sotsiaalministeeriumi toimetised, 6/2010. koostanud Ave Lepik.

http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/V2ljaanded/Toimetised/2010/toimetised_20106.pdf

Varajane osaline ja täielik keeleimmersioon Eesti muukeelse hariduse mudelitena. Doktoritöö 2003. Hiie Asser. Tartu Ülikooli Kirjastus: Tartu.

Varjupaigataotlejad. Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsisiosakond. Teemaleht nr 13, 2011.
<http://www.riigikogu.ee/index.php?id=85206>

Inglise keeles

A Readiness to Accept Immigrants in Europe? Individual and Country-Level Characteristics 2009. Anu Masso. *Journal of Ethnic & Migration Studies* 35/2, lk. 251-270.

Avoidable mortality in Estonia: Exploring the differences in life expectancy between estonians and non-Estonians in 2005-2007. 2011., A. Baburin, T. Lai, M. Leinsalu. *Public Health* 125/11, lk. 754-762.

Ethnic inequalities in education: second-generation Russians in Estonia 2012. Kristina Lindemann, Ellu Saar. *Ethnic & Racial Studies* 35/11, lk. 1974-1998.

Ethnicity and Social exclusion in Estonia and Latvia 2001. Aadne Aasland ja Tone Fløtten. *Europe-Asia Studies* 53/7, lk. 1023-1049.

Identificational integration: conceptualisation and operationalisation on the example of second generation Russian in Estonia, doktoritöö 2011. Gerli Nimmerfeldt. Tallinna ülikool: Tallinn. http://e-ait.tlulib.ee/67/1/nimmerfeldt_gerli1.pdf

Integration of Second Generation Russians in Estonia. Country report on TIES survey in Estonia 2008. RASI: Tallinn.

[Mental Structures in Transition Culture: Differentiating Patterns of Identities and Values in Estoni 2008.](#) Triin Vihalemm, Veronika Kalmus. *East European Politics & Societies* 22/4, lk. 901-927.

Navigating Management and Pedagogical Complexities in Bilingual Education: An Estonian Case Study 2012. Peeter Mehisto. University of London: London.

The ethnic and linguistic identity of Russian-speaking young people in Estonia 2008. Elvira Küün. *TRAMES: A Journal of the Humanities & Social Sciences* 12/2, lk. 183-203.
http://www.kirj.ee/public/trames_pdf/2008/issue_2/Trames-2008-2-183-203.pdf

IV OSA: UURITUD TEEMAD JA ETTEPANEKUD EDASISEKS UURIMISEKS

Uuritud teemad ja enam kasutatud meetodid

- Küsitlustes on kõige rohkem pööratud tähelepanu järgmistele teemadele: sallivus, kaasatus, meedia, identiteet
- Küsitlustes on vähem tähelepanu pööratud järgmistele teemadele: haridus, noored
- Kõige rohkem on kasutatud kvantitatiivset küsitlust, mida on hakatud üha enam kombineerima fookusgruppi-intervjuuga
- Keeleõppe uurimisel kombineeritakse meetodeid rohkem ning kasutatakse ulatuslikumalt kvalitatiivseid meetodeid, sh vaatlust, süvaintervjuusid
- Küsimuste kattumine erinevates küsitlustes annab võimaluse võrrelda, kuid tähendab ka ressursikulu

Ettepanekud teemade ja meetodite kohta

- Meediamonitooringuid teostati rohkem 2000ndate alguses, kuid arvestades meedia ja informatsiooni rolli lõimumisprotsessis, oleks oluline selle valdkonna pidev süvendatud uurimine (nt meedia kasutamine, meedia sisu analüüs)
- Küsitlusuuringud katavad lõimumise teemasid pigem üldiselt, rohkem võiks keskenduda fookuseeritud uuringutele nii probleemsete teemade kui sihtgruppide määramiseks, et leida konkreetsemad viisid probleemsete valdkondade arendamiseks ja sihtgruppideni jõudmiseks
- Klassikalisele ankeetküsitlusele on lisandunud fookusgruppi-intervjuud, kuid kvalitatiivsete uuringute osakaal on siiski pigem väike (rohkem võiks kasutada süvaintervjuusid, fookusgruppi-intervjuusid)
- Noorte kui potentsiaalselt kõige olulisema grupi uurimisega on tegelenud pigem üksikud iseseisvad uurijad, selle suunalist uurimistööd võiks tõhustada riigi tasandil
- Statistikaameti suuremahulised ja pidevad uuringud võimaldavad jälgida tööturu ja elamistingimustega seotud valdkondi rahvuse, kodakondsuse ja vastaja keele lõikes. Neid andmeid võiks kasutada arengu pidevaks jälgimiseks sarnaselt Integratsiooni monitooringuga.